

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Lekce 10

Biblická kultura a
Moderní aplikace

Manuskript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

© 2013 by Third Millennium Ministries

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenze, komentáře nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překlada. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktori jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie. Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých přispěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na adrese www.thirdmill.org.

Obsah

ÚVOD	1
ZÁKLADY	2
Důležitost.....	2
Protichůdné ideály	4
Rozmanitost	5
VÝVOJ	7
Důležitost.....	8
Protichůdné ideály	9
Rozmanitost	11
APLIKACE	12
Důležitost.....	12
Protichůdné ideály	14
Rozmanitost	15
ZÁVĚR	17
PŘÍSPĚVATELÉ	18

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Desátá lekce

Biblická kultura a moderní aplikace

ÚVOD

Každý, kdo vyučuje Bibli, někdy slyšel, jak se někdo ptá: „Není tato část Bible jen kulturní?“. Obvykle tím myslí, že některé části Písma jsou natolik zakořeněné ve starověkých kulturách biblických dob, že se na nás dnes nemohou vztahovat. Křesťané proto často tráví spoustu času snahou rozlišit mezi „kulturními“ biblickými pasážemi a pasážemi, které se vztahují na moderní život.

V této lekci vám nabídneme jiný pohled na věc. Místo toho, abychom části Písma považovali za kulturní nebo použitelné, uvidíme, že každá část Bible je kulturní i použitelná. Celá Bible odráží starověký kulturní kontext, ale přesto je Božím Slovem, které lze tak či onak aplikovat na každého člověka, bez ohledu na to, kdo jsme, kde a kdy žijeme.

Toto je desátá lekce z cyklu *Dal nám Písmo*: a nazvali jsme ji „Biblická kultura a moderní aplikace“. V této lekci se podíváme na to, jak by kulturní rozměr Písma měl ovlivnit naši aplikaci Bible v moderním světě.

Jak jsme již řekli v předchozích lekcích, kdykoli aplikujeme biblické pasáže v dnešní době, musíme brát v úvahu dobovou, kulturní a osobní vzdálenost mezi původními posluchači Písma a moderním publikem. Ačkoli tyto tři aspekty nelze od sebe zcela oddělit, zaměříme se především na kulturní otázky, které vstupují do hry, když přecházíme od původního významu Písma k jeho moderní aplikaci.

Kulturu lze definovat mnoha způsoby. V návaznosti na názory, které se obvykle objevují v moderní sociologii a antropologii, však budeme kulturu definovat jako:

Vzájemně se prolínající vzorce pojmů, chování a emocí, které charakterizují komunitu.

Jak vyplývá z této definice, kultury zahrnují spektrum vzájemně se prolínajících vzorců, jako je jazyk, umění, bohoslužba, technologie, mezilidské vztahy a společenská autorita. A tyto vzájemně se prolínající vzorce se skládají ze sdílených pojmů, chování a emocí -- z toho, čemu věříme, co děláme a co cítíme. Když tedy mluvíme o kulturách, máme na mysli to, jak tyto rysy charakterizují společenství -- ať už se jedná o rodinu, etnickou skupinu, společenskou organizaci, náboženské sdružení, národ, nebo dokonce celý lidský rod.

V této lekci se zaměříme na tři rozměry biblické kultury a její moderní využití: nejprve prozkoumáme biblické základy kultury, které se nacházejí v prvních kapitolách Bible. Za druhé budeme sledovat řadu biblických vývojevů kultury, k nimž došlo ve Starém a Novém zákoně. A zatřetí se podíváme, jak by tyto kulturní aspekty Bible měly ovlivnit naši moderní aplikaci Písma. Nejprve se podíváme na biblické základy kultury.

ZÁKLADY

Když se budeme zabývat biblickými základy kultury, začneme tím, že prozkoumáme Genesis 1--11. Nejprve se podíváme, jak tyto kapitoly zakládají důležitost kultury. Za druhé se zaměříme na to, jak představují dva protichůdné kulturní ideály. A zatřetí si všimneme, jak úvodní kapitoly Písma připravují půdu pro kulturní rozmanitost mezi věrnými Božími služebníky. Začněme důležitostí kultury.

DŮLEŽITOST

Prvních jedenáct kapitol knihy Genesis popisuje celou historii světa od stvoření až po dny Abrahama. Pro naše studium jsou obzvláště důležité, protože předkládají ideální Boží vzory pro svět a lidskou kulturu. Tímto způsobem usměrňují naši četbu nejen zbytku knihy Genesis, ale i celého Písma.

Základy kultury se poprvé objevují v Genesis 1:28, v pasáži, která se často nazývá „kulturní mandát“. Bůh zde lidstvu říká:

Plodte a množte se, naplňte zemi, podmaňte si ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem a nad vším živým, co se na zemi hýbe (Genesis 1:28).

Abychom pochopili a uplatnili význam kulturního mandátu, musíme si připomenout něco, co jsme viděli v předchozích lekcích. Božím konečným cílem v dějinách vždy bylo naplnit svět svou viditelnou slávou, aby ho každé stvoření navždy uctívalo. A poté, co Bůh ustanovil počáteční řád stvoření, kulturní mandát naznačoval, že odpovědností lidstva je dále rozvíjet stvoření v přípravě na konečné projevení Boží slávy.

Bůh dal lidstvu kulturní pověření v těch nejjednodušších termínech, aby svět, stvoření bylo naplněno jeho slávou. Vidíme obraz stvoření jako něco na způsob stavby domu, něco jako starověký chrám. A když je chrám postaven, obývá ho Bůh, který jeho stavbu zadal. A tak biblický pohled na stvoření říká, že celá země byla stvořena, aby se stala Božím příbytkem, aby byla svatou svatyní. Ale místo toho, aby v tomto chrámu byla umístěna socha představující Boha -- socha ptáka, lva nebo něčeho podobného -- Bůh umístil muže a ženu jako nositele svého obrazu. A tím, že Bůh udělil kulturní mandát, vlastně říkal: „Jděte a rozmnožte můj obraz, naplňte zemi a pak ji uveďte v panství, vykonávejte nad ní autoritu jako kněz.“ A tak se stalo. A tak kulturní mandát byl proto, aby nositelé Božího obrazu šli vykonávat Boží panství nad stvořeným světem, aby země byla příbytkem Boha, který ji stvořil, stejně jako jeho nebeský trůnní sál, jehož záblesky vidíme na

místech jako Izajáš 6, země měla být stejná. A tak není nic nového, když nám například Starý zákon říká, že země bude plná Hospodinovy slávy, jako vody pokrývají moře, protože to byl původní Boží záměr.

- Rev. Mike Glodo

Hned na začátku Bible, v Genesis, před pádem, dává Bůh Adamovi a Evě velmi důležitý příkaz nebo soubor pokynů -- skoro bychom řekli světonázor --, a to vzít krásu zahrady, její řád a dokonalost a rozšířit ji po celém světě. A biblický příběh je do značné míry o pádu a selhání v tomto směru, a pak o opětovném zahájení právě tohoto mandátu prostřednictvím druhého Adama a jeho nevěsty, církve, Ježíše Krista. A tak tento kulturní mandát, tento stvořitelství mandát, toto původní nařízení z Genesis, je skutečně jádrem biblického poselství, a řekl bych, že je skutečně do značné míry tím, o čem je vykoupení. Jeden učenec nazval vykoupení „znovuzískaným stvořením“. A já si myslím, že je to krásný obraz. Je to krásné komplexní pochopení toho, o čem Bible je. Často jsem poselství Bible popisoval jako to, že Bůh obnovuje svou vládu nebo své království z nebe na zem, ze stvoření do nového stvoření. A to obchoduje s těmito dvěma póly, těmito dvěma osami, kdy Bůh přivádí nebeské skutečnosti, aby se staly plně, plnohodnotně zrozenými pozemskými skutečnostmi, a také dává časový smysl tomu, že Bůh působí od stvoření ke konečnému cíli nového stvoření. A v jádru toho je myšlenka, že Bůh šíří svou krásu, svou dokonalost, nebo, abychom použili biblický jazyk, „svou slávu“ po celé zemi. A to je povolání všech lidí jako jednotlivců i vykoupeného lidstva v Boží církvi.

- Dr. Jonathan T. Pennington

To můžeme vidět v Genesis 1:26, kde Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu.“ Ve starověkém světě byli králové národů nazýváni obrazy boha, částečně proto, že jejich královským úkolem bylo určovat vůli svých bohů a podle toho budovat svou kulturu. V tomto světle první kapitoly knihy Genesis jasně ukazují, že všechny lidské bytosti byly stvořeny k tomu, aby vykonávaly tento druh královské kulturní služby k prosazování Boží vůle na zemi.

Kromě toho Genesis 2 vysvětluje, že každý kulturní vývoj v souladu s Boží vůlí je posvátnou kněžskou službou Bohu. V 15. verši se dozvídáme, že Bůh postavil Adama a Evu do své posvátné zahrady, „aby ji obdělávali a starali se o ni“. Tento výraz je neobvyklou kombinací dvou hebrejských sloves: *avad*, které se obvykle překládá jako „pracovat“ nebo „pracovat“, a *šamar*, které se obvykle překládá jako „starat se“ nebo „chránit“. Mojžíš použil tyto výrazy společně pouze jednou - v Numeri 3:8, když popisoval službu levitských kněží před slavnou Boží přítomností ve svatostánku.

Úvodní kapitoly knihy Genesis tak v podstatě zakládají základní biblickou perspektivu, že kultura není nějakým podružným rozměrem naší existence. Naopak, je to naše královská a kněžská služba Bohu. Bůh nám určil, abychom naplňovali, rozvíjeli,

uspořádávali, zkrášlovali a posvěcovali zemi v přípravě na konečné projevení jeho viditelné slávy.

Myslím, že pro pochopení toho, proč Bůh dal člověku kulturní mandát, je důležité si uvědomit, že člověk byl jedinečně stvořen k jeho obrazu. Existuje tedy strukturální složka Božího obrazu -- jsme prostě k Božímu obrazu. Ale pak je tu také funkční složka, že ukazujeme a projevujeme Boží slávu konkrétním způsobem, který je pro nás jako pro člověka právě vhodný, a to tím, že vykonáváme a odrážíme jeho slávu prostřednictvím práce, kterou děláme. A tak, když přemýšlíme o kulturním mandátu, máme jakousi práci naplnit zemi a podmanit si ji, učinit svět jako Eden, jako zahradu a tak dále, ale také ho naplnit, zalidnit. A tak jde o to, že máme plnit kulturní mandát, abychom šířili slávu Boží, jedinečně zobrazenou v jeho božském obraze v lidské podobě, až do končin země k jeho vlastní slávě.

- Dr. Bruce Baugus

Nyní, když jsme se seznámili s biblickými základy významu kultury, měli bychom se věnovat druhému tématu: biblickým základům dvou protichůdných kulturních ideálů, o které lidé v průběhu dějin usilovali.

PROTICHŮDNÉ IDEÁLY

Když cestujeme do různých částí světa, je správné si připomenout, že lidé mohou dělat věci různými způsoby. Nemusíme všichni jezdit po stejné straně ulice, mluvit stejným jazykem nebo nosit stejné druhy oblečení. Přesto úvodní kapitoly knihy Genesis jasně ukazují, že kultura není nikdy morálně neutrální. Naopak, každý vývoj každé kultury se Bohu tak či onak buď nelíbí, nebo líbí, protože odráží jeden ze dvou protichůdných kulturních ideálů.

Bibliční autoři si byli dobře vědomi, že lidé rozvíjejí kulturu mnoha způsoby. Z jejich pohledu však všechny kultury spadaly do jedné ze dvou základních kategorií: kulturní vzorce, které sloužily Bohu, a kulturní vzorce, které mu odporovaly.

Jak uvidíme později, tyto kulturní rozdíly se stávají velmi důležitými při aplikaci Bible v dnešní době. Prozatím se však zamysleme nad tím, jak se toto rozdělení poprvé objevilo v prvních kapitolách Bible.

V Genesis 3 Adam a Eva selhali ve zkoušce věrnosti Bohu, když snědli ovoce ze stromu poznání dobra a zla. Poté Bůh zjevil, že jejich pád do hříchu povede lidské bytosti ke dvěma odlišným kulturním cestám. Poslechněte si, jak Bůh tyto dvě kulturní cesty popsal v Genesis 3:15, když řekl hadovi:

A položím nepřátelství mezi tebe a ženu a mezi símě tvé a símě její; ono tobě rozdrtí hlavu a ty mu rozdrtíš patu (Genesis 3:15).

Stručně řečeno, „žena“, o níž je zde řeč, je Eva, první žena, kterou stvořil Bůh, a had je Satan. Tato pasáž zakládá rozdělení, které charakterizuje lidskou kulturu po celé dějiny. Potomci ženy se snažili věrně sloužit Bohu. A potomci hada se mu snažili odporovat. A toto rozdělení bude lidskou kulturu charakterizovat i nadále, dokud se Kristus, velký potomek Evy, nevrátí, aby dokončil své konečné vítězství nad Satanem.

Tyto dvě cesty se objevují hned v příběhu Kaina a Ábela v Genesis 4. Ke konci 4. kapitoly vidíme, jak Kain a jeho potomci žili jako potomci hada. Vytvořili vysoce sofistikované kultury, ale s úmyslem vzepřít se Boží vůli a vyměnit svůj přirozený původ za Zlého jako svého duchovního otce.

V 5. kapitole Genesis však najdeme záznam o Setových potomcích, kteří jako potomci ženy rozvíjeli kulturu. Vytvořili rodiny a kmeny. Rozvíjeli náboženské zvyky a jazyk. Nebyli dokonalí, ale snažili se vytvořit kulturní vzorce, které sloužily Bohu a oslavovaly ho. Od tohoto okamžiku Písmo nadále rozlišuje tyto dva protichůdné kulturní ideály.

Zde musíme být opatrní. Abychom mohli Písmo vykládat a aplikovat, musíme také vidět, že mezi těmito dvěma cestami lidské kultury bylo mnoho podobností. Genesis 4 a 5 naznačují, že Kain i Ábel se snažili podmanit si přírodu. Oba vytvořili společnosti a náboženské praktiky. A jak ukazují rodokmeny Seta a Kaina, oba rody se oženily a měly děti. Jak je možné, že lidé vyznávající tak odlišné kulturní ideály mohli vyvinout tak podobné projevy kultury? Ze zbytku Písma se dozvídáme, že tyto podobnosti se objevily ze dvou důvodů.

Na jedné straně Boží milost, jeho nespásné milosrdenství vůči lidstvu, omezuje satana a hříšné sklony těch, kdo ho následují. A v důsledku toho i ty nejd'ábelštější kultury na světě vykazují určitý stupeň souladu s Boží vůlí. Na druhé straně hřích nadále kazí ty, kdo se vydávají po Božích cestách. Takže ani ty nejsvětější kultury na světě se nedokázaly dokonale držet Boží vůle.

Od dob Kaina a Ábela až po naše dny vždy existovaly rozdíly i podobnosti mezi kulturním úsilím věrných Božích služebníků a těch, kteří se proti němu bouří. A když se dnes snažíme aplikovat jakoukoli pasáž Písma, je důležité mít tyto kulturní rozdíly na paměti.

Poté, co jsme prozkoumali biblické základy významu kultury a stanovení dvou protichůdných kulturních ideálů, můžeme se nyní věnovat třetímu faktoru: Bůh schvaluje kulturní rozmanitost v prvních kapitolách Písma.

ROZMANITOST

První kapitoly knihy Genesis pojednávají především o několika jednotlivých lidských bytostech. V této části Bible tedy nenajdeme žádné příklady společenství, která by vykazovala kulturní rozmanitost. Přesto Bůh v prvních kapitolách Genesis připravil půdu pro kulturní rozmanitost způsobu, jakými zjevil svou vůli jednotlivým lidem v raných lidských dějinách.

Existuje mnoho způsobů, jak popsat základy kulturní rozmanitosti, ale z časových důvodů se budeme zabývat tím, jak se kulturní rozmanitost vyvíjela prostřednictvím „speciálního zjevení“ a toho, co běžně nazýváme „obecné zjevení“.

„Speciální zjevení“ je termín, který tradiční teologové používají pro označení Božího zjevení sebe sama a své vůle vybraným lidem prostřednictvím snů, vidění, proroků, Písma a dalších podobných prostředků. Například v prvních kapitolách knihy Genesis se Bůh ústně zjevil Adamovi a Evě, Kainovi a Ábelovi a Noemovi.

Na druhou stranu „obecné zjevení“ se týká Božího zjevení sebe sama a své vůle v celém stvoření, a to jak v lidech -- lidských osobnostech, fyzických a duchovních schopnostech a dalších vlastnostech --, tak v okolnostech -- ve vnějším, pozorovatelném světě. Vidíme to v pasážích jako Žalm 19 a Římanům 1:18--20. Boží použití zvláštního a obecného zjevení nám pomáhá pochopit, jak Bůh připravil půdu pro kulturní rozmanitost svého lidu.

Vidíme to na způsobu, jakým věrný Boží lid poslouchal stejné zvláštní zjevení různými způsoby, dokonce i ve stejnou dobu, protože to byli různí lidé, kteří čelili různým okolnostem. Například Adam a Eva obdrželi zvláštní zjevení o kulturním mandátu v Genesis 1:28. V tomto případě se jim dostalo zvláštního zjevení, které jim bylo dáno. Adam a Eva však měli různé talenty, osobnosti, fyzické schopnosti a podobně. Rovněž se potýkali s odlišnými osobními okolnostmi. Ať už se mezi nimi tyto odlišnosti objevily v jakékoli míře, museli Adam a Eva zvláštní zjevení kulturního mandátu aplikovat na svůj život různými způsoby ve stejnou dobu.

Kromě toho lidstvo v průběhu času často používalo stejné zvláštní zjevení různými způsoby, protože se lidé a okolnosti neustále měnily. Jako jeden z příkladů lze uvést, že když Bůh poprvé udělil kulturní mandát, hřích ještě nevstoupil do světa. Ale poté, co se Adam a Eva vzbouřili proti Bohu, se oni sami i jejich okolnosti změnily, a v důsledku toho se změnil i způsob, jakým kulturní pověření dodržovali. Zvláštní zjevení v Genesis 3 vlastně odhalilo, jak bolest a marnost zkomplikují naplňování kulturního mandátu s postupem času a lidstva.

Vidíme, že se stále znovu objevují stejné druhy rozmanitosti, jak Bůh v průběhu času přidával jedno zvláštní zjevení za druhým. Každé nové zvláštní zjevení v té či oné míře modifikovalo požadavky dřívějších zvláštních zjevení. Takže pokaždé, když Bůh dal nová zvláštní zjevení, musel jeho věrný lid reagovat změnou způsobu, jakým mu sloužil, a to jak současně, tak v průběhu času.

Od samého počátku vedla zvláštní a obecná zjevení k nejrůznějším způsobům, jak měli první lidé sloužit Bohu. A jak uvidíme později v této lekci, tato počáteční rozmanitost položila základy kulturní rozmanitosti společenství věrného Božího lidu v průběhu biblických dějin a dokonce i dnes.

Kulturní příkaz v knize Genesis nám ukládá, abychom se plodili a množili, naplnili zemi a vládli nad ní. To povede ke kulturní rozmanitosti. A může vyvstat otázka, zda je to skutečně součástí Božího záměru? Je Božím záměrem, aby mezi různými kulturami existovala rozmanitost? A já bych řekl, že podle učení Písma ano, rozhodně. Je to výsledek toho, k čemu nás Bůh vyzývá, abychom začali dělat... Stvořil nás v prostředí, které je prostě prostoupeno jeho touhou po rozmanitosti: Neexistuje jen souš, ale také moře. Není tu jen slunce, jsou tu i jiné druhy hvězd. Nejsou tu jen ptáci, jsou tu i zvířata všeho druhu. A není jen jeden druh lidského bytí, jsou i muži a ženy. Když tedy rozšířujeme obraz toho Boha, který takto stvořil celé své stvoření,

jistě bychom měli zrcadlit tento druh rozmanitosti, a to se projeví v různých kulturních zvyklostech a věcech. Víte, myslím, že další věc, kterou bychom tam řekli, je, že Bůh nás vyzývá, abychom naplnili celou zemi jeho slávou, a když to děláme, narazíme na věci, jako je rozmanitost klimatu, rozmanitost terénu. Na rovníku nemůžete dost dobře postavit iglú a na Aljašce nebudou fungovat chýše z trávy. Když tedy zaplníme celou zemi a převezmeme vládu nad celou zemí, bude přirozeně existovat tento druh rozmanitosti, který se odráží ve Zjevení, kde se říká, že ve společnosti vykoupených budou lidé ze všech kmenů, jazyků, řečí a národů. To není odklon od Božího záměru, který byl na počátku. Je to vlastně naplnění toho, co Bůh přikázal v Genesis.

- Dr. Jimmy Agan

Myslím, že součástí krásy Božího působení ve světě je to, že nepůsobí jen v jedné kultuře, ale v mnoha kulturách a skrze mnoho kultur. A myslím, že v Bibli to máme hodně potvrzeno. Hlásání evangelia je určeno všem národům, to znamená všem etnikům, všem skupinám lidí na světě. A když se dostaneme na konec Zjevení, Písmo mluví o králích země, kteří přinášejí svou slávu do Božího království; všechny tyto poklady různých kultur a jedinečné síly a dary, které vidíme uplatněné v různých kulturách světa, to všechno jsou věci, které Bůh používá vykupitelským způsobem a které jsou součástí jeho záměrů s lidstvem. A to je jeden z důvodů, proč si myslím, že je pro nás tak důležité mít v Kristově těle vztahy napříč kulturami, abychom mohli těžit z plného bohatství Božího díla skrze různé kultury světa.

- Dr. Philip Ryken

Abychom mohli zkoumat biblickou kulturu a její vztah k modernímu použití, musíme mít na paměti nejen biblické základy kultury, ale také biblický vývoj kultury ve Starém a Novém zákoně.

VÝVOJ

Existuje mnoho způsobů, jak shrnout biblický vývoj kultury v Bibli, ale pro naše účely se na tento kulturní vývoj podíváme stejnou optikou, jakou jsme zkoumali základy kultury. Nejprve se podíváme na důležitost kultury v průběhu vývoje biblických dějin. Poté se podíváme, jak se v Bibli vyvíjely dva protichůdné kulturní ideály. Nakonec budeme zkoumat, jak se kulturní rozmanitost vyvíjela v Písmu. Začneme důležitostí kultury.

DŮLEŽITOST

Kultura je důležitá jak ve Starém, tak v Novém zákoně, ale význam kultury ve Starém zákoně se nejzřetelněji projevuje v tom, kolik pozornosti věnují raná Písma Izraeli jako národu.

Kniha Genesis popisuje kulturní vývoj předtím, než se Izrael stal národem, ale celý Pentateuch -- prvních pět knih Bible -- byl napsán v době Mojžíšovy smlouvy Zákona, poté, co Izrael opustil Egypt a byl shromážděn jako národ na hoře Sinaj. Z tohoto důvodu se v těchto knihách věnuje velká pozornost Božím příkazům a pokynům pro národní život Izraele.

Zbytek Starého zákona, od Jozue po Malachiáše, byl napsán v době Davidovy královské smlouvy, poté, co se Izrael již stal plně rozvinutým národem. Tyto knihy se zabývají spektrem Božích zjevení, která usměrňovala izraelskou kulturu během jejího vzestupu k císařské slávě, vzestupy a pády rozděleného království, exilem a krátkým obdobím obnovy na konci Starého zákona.

Ačkoli Starý zákon popisuje mnoho kulturních událostí, které se odehrály v Izraeli, k největšímu kulturnímu vývoji v Písmu došlo při přechodu od Starého zákona k epoše nové smlouvy v Kristu. Namísto zaměření na národní kulturu Izraele Nový zákon upozorňuje na vývoj kulturních vzorců v křesťanské církvi.

Abychom pochopili, jak k této dramatické změně došlo, musíme si uvědomit, že většina Židů v Palestině prvního století očekávala příchod věku nové smlouvy. Jak jsme se dozvěděli v jedné z předchozích lekcí, v mezizákonním období židovští rabíni označovali celou historii před příchodem Mesiáše jako „tento věk“. A učili, že až se Mesiáš objeví, nastolí „budoucí věk“. Věřili, že v budoucím věku se Mesiáš objeví, povede svůj lid do boje proti zlým národům světa a rychle nastolí svůj lid ve svém slavném celosvětovém království, čímž dramaticky a rozhodujícím způsobem změní kulturu Izraele.

Ježíš a jeho apoštolové však dali jasně najevo, že jeho vláda se bude odvíjet ve třech etapách: inaugurace jeho království při jeho prvním příchodu, pokračování jeho království v dějinách církve a dovršení jeho království při jeho druhém příchodu. Tento třístupňový pohled vedl ke zcela novému chápání způsobů, jakými Bůh očekával, že se bude vyvíjet kultura jeho lidu v období nové smlouvy.

Je velmi snadné ztratit ze zřetele význam kultury v Novém zákoně, pokud nemáme na paměti konečný cíl Kristova království, jak je popsán v pasážích jako Zjevení 11,15:

Království světa se stalo královstvím našeho Pána a jeho Krista a on bude kralovat na věky věků (Zjevení 11:15).

V tomto úryvku vidíme, že Kristus jednoho dne zničí „království světa“ s jeho mnoha vzpurnými kulturami. Tyto zlé kultury však nezničí jen tak. On také promění svět v celosvětovou kulturu, kterou lze popsat jako „království našeho Pána a jeho Krista“, kde „bude kralovat na věky věků“. Kultura je tedy spíše než okrajovým prvkem Nového zákona natolik důležitá, že se každá část této části Písma nějakým způsobem zabývá tím, jak Kristus přivádí k naplnění Božích záměrů s lidskou kulturou.

Některé pasáže se zaměřují na způsob, jakým Ježíš svým životem, smrtí, vzkříšením, nanebevstoupením a vyjitím Ducha uvedl do pohybu závěrečnou fázi kulturního mandátu. Jiné části Nového zákona se zaměřují na vedení církve, která pomáhá proměňovat svět prostřednictvím evangelia během pokračování Kristova království. A

ještě jiné pasáže upozorňují na dovršení, kdy se Kristus vrátí, aby naplnil Boží záměry s lidstvem a nastolil kulturu, v níž se Boží vůle bude plnit na zemi tak, jak se děje v nebi.

Nyní, když jsme prozkoumali biblický vývoj kultury tím, že jsme se podívali na význam kultury ve vývoji biblických dějin, můžeme se věnovat vývoji dvou protichůdných kulturních ideálů, které se vyskytují v celé Bibli.

PROTICHŮDNÉ IDEÁLY

Vytvoření dvou kulturních ideálů v Genesis 3 vedlo starozákonní autory k tomu, že potomky hada ztotožnili s pohanskými národy a potomky Evy s Izraelem. Pohanské národy rozvíjely své kultury ve službě falešným bohům a stavěly se proti Bohu Izraele. Těmto falešným bohům zřizovaly svatyně a chrámy a někdy dokonce obětovaly vlastní děti. Bůh dal jasně najevo, že jeho lid nemá mít s těmito praktikami nic společného. Izrael naproti tomu přijal spravedlivé zákony, které Bůh dal prostřednictvím Mojžíše, a snažil se žít způsobem, který oslavoval jediného pravého Boha. Dodržovali sobotu, vyhýbali se modloslužbě a spoléhali se na Boží vedení a ochranu místo na lidskou moudrost a sílu.

To samozřejmě neznamenalo, že by pohané nemohli být přijati do izraelského národa tím, že se zavážou k věrnosti Bohu, nebo že by se Izraelité nemohli zkazit natolik, že by se stali Božími nepřáteli. Ale do té míry, do jaké se každý z nich řídil svými obvyklými ideály, Izrael rozvíjel svou kulturu ve službě Bohu a pohanské národy rozvíjely svou kulturu ve službě falešným bohům.

Starý zákon a archeologie zároveň ukazují, že izraelská a pohanská kultura si byly v mnoha ohledech podobné. Některé z těchto podobností vyplývaly z toho, že Izraelité následovali hříšné cesty svých sousedů. Jiné podobnosti však vyplývaly ze společné Boží milosti, která omezovala hříšné sklony pohanů, takže některé aspekty jejich kultur byly alespoň povrchně věrné Boží vůli. Tato kulturní rozdělení přetrvávala po celý Starý zákon.

Když se obrátíme k Novému zákonu, objeví se opět dva protichůdné kulturní ideály, ale s jinými asociacemi. Dlouhá nevěrnost Izraele, která začala ve Starém zákoně, zanechala v době Kristova vtělení jen zbytek věrných Židů. A v Novém zákoně mohli nyní pohané vedle tohoto zbytku získat plné přijetí za Boží lid. Novozákonní autoři tedy namísto dělení na židovské a pohanské národy spojovali Kristovy následovníky se semenem ženy a nevěřící se semenem hada, ať už se jednalo o Židy nebo pohany.

Proto Ježíš v Janově evangeliu 8:44 mluví o satanovi jako o otci farizeů. To také vysvětluje, proč Pavel v Římanům 16:20 narážel na Genesis 3:15, když křesťany v Římě ujišťoval, že Bůh rozdrť satana pod jejich nohama.

Vztah mezi Izraelem a pohanskými národy je zajímavá otázka... Když se podíváte do Genesis 18 a dalších knih, Bůh dává Abrahamovi slib, že mu požehná a požehná jeho potomkům. A pokud si představíme Písmo jako drama o několika dějstvích, máme první dějství, kde Bůh dává slib Abrahamovi a chrání izraelský národ, chrání ho před zhoubnými vlivy okolních národů; oni selhávají, ale on je kárá. Chrání národ až do příchodu Mesiáše. Přichází Mesiáš a ohlašuje Izraeli spásu. Když se podíváte do Matoušova evangelia, Ježíš v 15. kapitole Matoušova evangelia říká: „Přišel jsem pro ztracené ovce Izraele“. Tato

kananejská žena ho prosí za svou dceru. A to je někdy znepokojující. Lidé říkají: „No, proč hned neuzdraví její dceru?“. A Ježíš svým způsobem říká: „Tohle je druhé dějství.“ Tohle je druhé dějství. Je to tak? „Přišel jsem zvěstovat spásu ztraceným ovcím Izraele.“ To je to, co se děje. Ale pak se dostanete na konec evangelia, k Matoušovi 28, a máme tu to, čím začíná třetí dějství, dějství, ve kterém se nacházíme, kde evangelium jde ke všem národům, k Židům i k pohanům. V 1. kapitole listu Římanům je zajímavé, že i ve třetím dějství Pavel zachovává toto rozlišení. Mluví o tom, že „nejprve Židům, potom pohanům“. Cítí závazek vůči svým krajanům, vůči těm, kteří mají Abrahamova zaslíbení: mám povinnost zvěstovat nejprve jim. Jde tedy do synagogy a oznamuje, že zaslíbení daná našemu praotci jsou pravdivá. Když ho však ze synagogy vyhodí nebo když už ho nechtějí poslouchat, okamžitě jde k pohanům. Protože, jak popisuje v listu Efeským 2, díky Kristově smrti na kříži byla zbořena dělicí zeď mezi Židy a pohany... nyní existuje krásná jednota, kterou máme jako Židé a pohané společně jako adoptivní synové a dcery Boží.

- Dr. Robert L. Plummer

Nový zákon často varuje věřící, aby se nepřizpůsobovali tomuto světu, protože církve a svět sledují protichůdné ideály. Zároveň však novozákonní autoři uznávají, že hranice mezi církví a světem není absolutní. Jak se vyvíjela biblická kultura, raní křesťané často podporovali zvyky a filozofické názory, kterými se řídili nevěřící. A jak jsme se dozvěděli dříve, některé z těchto podobností byly důsledkem vlivu hříchu na Kristovy následovníky a jiné podobnosti pramenily z pozitivního působení společné milosti na svět.

V rámci našeho zaměření na biblický kulturní vývoj jsme se seznámili s významem kultury ve Starém a Novém zákoně a s tím, jak se v průběhu biblických dějin vyvíjely protichůdné kulturní ideály. Nyní přejdeme k našemu třetímu tématu: vývoji kulturní rozmanitosti v Písmu.

ROZMANITOST

Když zkoumáme Starý zákon, je zřejmé, že obsahuje mnoho zákonů a pokynů, které měly upevnit izraelskou národní kulturu. To však neznamenal, že Bůh očekával, že všechny izraelské kultury budou naprosto stejné. Ve skutečnosti, jak různá společenství v Izraeli věrně uplatňovala Boží zvláštní a obecná zjevení, vznikaly různé kulturní vzorce.

Mnohé z těchto variant se vyskytly současně. Levitští kněží uplatňovali Boží zákony ve svých komunitách určitým způsobem, zatímco králové a další političtí vůdci uplatňovali Boží zákony odlišně. Jedna rodina uplatňovala Boží zákony způsobem, který byl vhodný pro její členy, zatímco jiné rodiny uplatňovaly Boží zákony způsobem, který byl vhodný pro jejich členy.

Kromě toho se objevovaly ještě další varianty, jak Bůh dával Izraeli v průběhu času další a další zvláštní zjevení. Bůh nařídil svému lidu určité kulturní vzorce při pochodu

pouští a jiné vzorce při dobývání Kanaánu. Bůh nařídil změny, když v Izraeli ustanovil královskou vládu, a také když přikázal Šalomounovi postavit chrám v Jeruzalémě. K dalším změnám v izraelské kultuře došlo během vyhnanství a po něm.

Některé aspekty kulturního života Izraele se v průběhu jeho dějin příliš nezměnily. Od počátku až do konce to byla patriarchální kultura. Hlavní postavou rodiny byl manžel. V žádném případě ne jedinou postavou. Vzpomínám si na Přísloví, která říkají, že hodně ctíš svého otce a neproklínáš svou matku. Ale přesto byla tato kultura od počátku do konce převážně patriarchální. Na druhou stranu se jejich státní život poměrně dramaticky měnil od volných klanů a pak pevněji organizované kmenové struktury, nakonec ke stavu národa a pak byl národ zničen a oni byli jen kulturou v rámci větší světové říše a snažili se pochopit, kdo jsme tedy my jako Boží lid? Takže politická situace se pro ně během té doby dost dramaticky změnila.

- Dr. John Oswalt

Když se obrátíme k Novému zákonu, najdeme opět rozmanitost. Starozákonní kulturní vzorce byly stále použitelné, ale bylo třeba je vnímat ve světle skutečnosti, že Boží lid již nebyl jedním národem. Boží lid byl nyní církví, společenstvím povoláním žít v rámci mnoha různých národních kultur. Jak se tedy dalo očekávat, v novozákonní epoše vedl Bůh svůj věrný lid k ještě větší kulturní rozmanitosti.

Rozdíly v lidech a okolnostech vedly křesťanská společenství k tomu, že biblické učení uplatňovala odlišným způsobem. Například židovští a pohanští věřící dodržovali odlišné kulturní zvyklosti, které vycházely z jejich vlastních okolností. A křesťanské církve, které se nacházely v různých regionech, musely při aplikaci Bible brát ohled na své vlastní lidi a okolnosti. A různé rodinné skupiny věrně následovaly Boží slova různými způsoby.

Je však důležité si uvědomit, že zvláštní zjevení nové smlouvy neproběhlo najednou. Téměř sto let Bůh zjevoval svou vůli pro církve skrze Krista a skrze Kristovy apoštoly a proroky. Proto se také kultura církve v Novém zákoně v průběhu času měnila. Například praxe obřízky se dramaticky změnila, když se apoštolové a starší sešli v Jeruzalémě v 15. kapitole Skutků. A pokaždé, když byla napsána a přijata nějaká novozákonní kniha, procházely různé křesťanské církve změnami. Z těchto a mnoha dalších důvodů existovala v novozákonní době mezi křesťanskými společenstvími velká kulturní rozmanitost.

Nyní, když jsme se zabývali biblickou kulturou a její moderní aplikací, prozkoumali jsme biblické základy kultury a způsob, jakým biblický vývoj ovlivnil kulturu v Bibli, přejdeme k našemu třetímu hlavnímu tématu. Co nám všechny tyto úvahy říkají o moderní aplikaci Písma?

APLIKACE

V dnešní době mnoho evangelikálů považuje víru především za soukromou, individuální záležitost. Jistě, Písmo nám má co říci o našem osobním chození s Bohem. Mnozí z nás však tento aspekt Bible zdůrazňují do té míry, že se jen velmi málo zajímají o důsledky Písma pro moderní kulturu. Jak ale uvidíme, Písmo zdůrazňuje kulturní rozměr naší víry natolik, že se musíme věnovat aplikaci Písma na dnešní kulturu.

Budeme se zabývat moderním použitím toho, co Bible učí o kultuře, stejným způsobem, jakým jsme se zabývali základy a vývojem kultury v Písmu. Nejprve prozkoumáme důležitost kultury při aplikaci Písma. Poté se podíváme, jak by měly dva protichůdné kulturní ideály ovlivnit aplikaci Písma v dnešní době. A nakonec uvidíme, jak musí moderní aplikace brát v úvahu kulturní rozmanitost, kterou Bůh pro naši dobu ustanovil. Začneme tím, jak je kultura důležitá pro moderní aplikaci.

DŮLEŽITOST

Mnohé části Písma nám pomáhají pochopit, proč je důležité aplikovat Bibli na moderní kulturu. Jedním ze snadnějších způsobů, jak to pochopit, je však zamyslet se nad tím, jak Kristus vyzval své následovníky, aby ovlivňovali každou kulturu na světě tím, že budou učit celou škálu toho, co přikázal.

Poslechněte si, jak to Ježíš vyjádřil v Matoušově evangeliu 28:19--20, známé pasáži, kterou křesťané často nazývají Velkým vysláním nebo „mandátem k zvěstování evangelia“. V této pasáži Ježíš řekl svým učedníkům:

Jděte tedy a činite učedníky ze všech národů, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. (Matouš 28:19-20).

Tato pasáž shrnuje poslání Kristových následovníků až do jeho návratu ve slávě. Abychom si však uvědomili, jak souvisí s naším moderním kulturním úsilím, pomůže nám vidět, jak se v tomto evangelijním pověření odráží kulturní pověření dané lidstvu na začátku knihy Genesis. V kulturním mandátu v Genesis 1:28 Bůh lidstvu řekl, aby se „plodilo a množilo“.

Podobně v Matoušově evangeliu 28:19 Kristus vyzval své následovníky, aby se rozrůstali, když řekl: „Jděte a získávejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého.“ Podobně jako Adam a Eva měli naplnit svět Božími obrazy, mají i křesťané rozmnožovat vykoupené Boží obrazy. A to částečně děláme tím, že vedeme lidi ke spásné víře v Krista.

Ježíšovo poslání v evangeliu však nespočívalo jen ve zvyšování počtu věrných Božích služebníků. Podle Matouše 28:20 naše poslání zahrnuje také „učit je poslouchat všechno, co jsem vám přikázal“. Stejně jako Adam a Eva byli povoláni k poslušnosti Bohu tím, že naplnili zemi a podmanili si ji, mají křesťané učit všechny národy poslušnosti Bohu tím, že se budou řídit jeho příkazy, a to zahrnuje výuku téměř všech aspektů kultury.

Můžeme se na to podívat takto: Adam a Eva měli poslouchat Boha a budovat kulturu tím, že si podmaní zemi, a my máme poslouchat Boha a budovat kulturu tím, že budeme vychovávat národy.

Z 28. kapitoly Matoušova evangelia by mělo být zřejmé, že Ježíš očekával, že jeho následovníci budou mít vliv na každou kulturu tím, že budou křtít věřící a učit jeho přikázání všechny národy. Jeho učení se týkalo velmi veřejných kulturních otázek, jako je chudoba, finance, zdraví, manželství, spravedlnost, etnická příslušnost, politika a dokonce i placení daní. Proto najdeme novozákonní knihy, které se dotýkají širokého spektra kulturních otázek.

Podobně Kristus v Matoušově evangeliu 5:13--14 směle popsal své učedníky takto:

Vy jste sůl země ... Vy jste světlo světa (Matouš 5:13-14).

Jak historie opakovaně ukázala, když se Ježíšovi následovníci věrně věnují vyučování všeho, co Kristus přikázal všem národům, máme potenciál pozitivně ovlivnit všechny aspekty všech kultur na celém světě. A z tohoto důvodu se naše moderní aplikace Bible musí zabývat celou škálou lidských kultur.

V 5. kapitole Matoušova evangelia Ježíš říká svým učedníkům, že mají být solí země a světlem světa. A pro moderního čtenáře je to tak trochu záhadný výrok... Zamyslete se nad tím, co tento jazyk, zvláště zakořeněný v kultuře Písma, vyjadřuje pro starověké posluchače? A sůl byla něco, co chránilo věci před zkažením, takže sůl se přidávala do masa nebo ryb, aby se nezkazily, aby se uchovaly, a bylo to něco, co jim dodávalo chuť. A přemýšlejte o křesťanech. Jejich vliv ve světě spočívá v tom, že jsou pod Božím nástrojem přítomni pro spravedlnost v mnoha ohledech, zachovávají kulturu nebo ji ochucují přítomností Boží pravdy. A světlo to také zobrazuje. Světlo je v celém Písmu vnímáno jako obraz zjevení, jako zjevování. A křesťané mají ve světě zjevovat, kdo je Bůh, vysílat, osvěcovat temný svět pravdou a spravedlností toho, kdo je Bůh.

- Dr. Robert L. Plummer

Při studiu moderní aplikace a biblické kultury jsme si ukázali, jak důležitá je kultura pro dnešní Kristovy následovníky. Nyní se podívejme na naše druhé téma. Jak by měla existence dvou protichůdných kulturních ideálů ovlivnit naši moderní aplikaci Bible?

PROTICHŮDNÉ IDEÁLY

Když Kristus přišel na zem, zahájil poslední fázi svého velkého vítězství nad Satanem. Toto vítězství však bude dovršeno teprve tehdy, až se Kristus vrátí ve slávě při dovršení všech věcí. Mezitím, během trvání jeho království, je lidstvo nadále rozděleno na potomky Hada, nevěřící svět, který sleduje kulturní ideál vzpoury proti Bohu, a potomky Evy, Kristovy následovníky, kteří sledují kulturní ideál služby Bohu.

Ale stejně jako v biblických dobách není hranice mezi Božím lidem a světem absolutní. Dokud se Kristus nevrátí, bude jeho lid na zemi i nadále bojovat s přetrvávajícím

vlivem hříchu. Jsme osvobozeni od tyranie hříchu, ale ne od jeho vlivu. Zároveň však společná Boží milost stále omezuje svět, takže i nevěřící lidé často žijí způsobem, který do jisté míry odpovídá Boží vůli. A to platí zejména pro národy, kde má evangelium velký vliv.

Jako Kristovi následovníci jsme zodpovědní za to, abychom se drželi kulturních cest, které jsou věrné Boží vůli, a vyhýbali se těm, které věrné nejsou. Někdy by se cesty, které sledujeme, měly od světa velmi lišit. Bibličtí autoři své původní posluchače opakovaně varovali před propadáním modlářství, sexuální nemorálnosti, sobectví, pýše, nespravedlnosti a řadě dalších kulturních zlořádů. Všude tam, kde vidíme tyto druhy zla v naší době, se od nich máme odvrátit.

Jindy však bibličtí autoři povzbuzovali své původní posluchače, aby si uvědomili vliv společné milosti na různé aspekty společenských vztahů, technologie, umění, hudby, architektury, práva a politiky. Pokaždé, když zjistíme, že Písmo schvaluje způsoby života nevěřících, měli bychom hledat podobné účinky společné Boží milosti na kultury dnešního světa. Dokud zůstáváme věrni učení Písma, měli bychom svobodně schvalovat požehnání společné milosti ve vědě, umění, politice a dalších aspektech života.

Někdy se nám může zdát obtížné rozpoznat, jak se kulturní vzorce v Písmu vztahují k naší době. Obecně však musíme brát v úvahu způsoby, jakými Bůh řídil různé dimenze kultury v Bibli. Když porovnáme vše, co Písmo vypovídá o různých rozměrech kultury, zjistíme, že Bůh řídil kulturní vzorce přinejmenším čtyřmi způsoby. Některé vzorce, například manželství a práci, trvale schvaloval. Jiné vzory schválil pouze dočasně, například uspořádání izraelských kmenů během jejich pochodu z Egypta do Kanaánu. Někdy Bůh ve své trpělivosti s hříšníky dočasně toleroval některé kulturní aktivity svého lidu, například mnohoženství a otroctví, i když je neschvaloval. A samozřejmě v celém Písmu vidíme mnoho kulturních vzorců, které se setkaly s trvalým Božím nesouhlasem, například nespravedlnost a modlářství.

Jinými slovy, chceme-li kulturní vzor, který najdeme v Bibli, aplikovat na náš dnešní život, měli bychom hledat Boží hodnocení v samotné pasáži. Poté bychom měli vyhledat příslušné morální normy z jiných biblických pasáží a určit motivace a cíle, které stojí za biblickými kulturními prvky, jež vidíme. Tímto způsobem můžeme rozpoznat, jak kulturní vzory v biblických pasážích představují dva protichůdné kulturní ideály služby Bohu nebo vzpoury proti němu. A když to uděláme, budeme moci aplikovat příslušné kulturní vzory v Bibli na náš moderní svět.

Poté, co jsme se podívali na moderní aplikaci ve světle významu kultury a na protichůdné kulturní ideály v dnešním světě, můžeme nyní přejít ke třetí úvaze. Jak bychom se měli vypořádat s kulturní rozmanitostí při aplikaci Písma v dnešní době?

ROZMANITOST

Když navštívíme různé věřící v různých částech světa, je zřejmé, že naše jazyky, styl oblékání, strava, hudba a mnoho dalších kulturních vzorců se mohou velmi lišit. Proč tomu tak je? Pokud se všichni snažíme řídit normami Písma, proč se tedy vzory našich kultur vydaly tolika různými směry? No, není třeba říkat, že některé z našich rozdílů existují proto, že všichni nedokážeme žít způsobem, který by byl věrný Písmu. Kromě

našich selhání však existuje mnoho legitimních důvodů, proč očekávat kulturní rozmanitost mezi Božím lidem na celém světě.

Jak jsme viděli, po zahájení věku nové smlouvy už Boží lid nebyl jednotným národem. A v průběhu posledních dvou tisíc let, kdy se evangelium šířilo dál a dál po celém světě, čelil věrný Boží lid výzvě žít pro Krista ve stále rozmanitějších kulturách. Tato výzva vyvolává zásadní otázku. Jak velkou kulturní rozmanitost bychom měli připustit? Jaké hranice bychom měli stanovit?

V Písmu je mnoho míst, která se touto otázkou zabývají, ale jedním z nejlepších míst pro zkoumání této problematiky je 1. Korintským 9:19--23. V této pasáži Pavel říká korintské církvi:

Ačkoli jsem ode všech svoboden, učinil jsem se otrokem všech, abych jich co nejvíc získal. A stal jsem se Židům jako Žid, abych Židy získal. Těm, kteří jsou pod Zákonem, byl jsem jakoby pod Zákonem – i když sám nejsem pod Zákonem – abych získal ty, kteří jsou pod Zákonem. Těm, kteří jsou bez Zákona, byl jsem jakoby bez Zákona, i když nejsem bez zákona Božího, nýbrž jsem podroben zákonu Kristovu. Pro slabé jsem se stal jakoby slabý, abych získal slabé, všem jsem byl vším, abych zachránil aspoň některé. Všechno činím kvůli evangeliu, abych se stal jeho spoluúčastníkem (1 Kor 9:19--23).

V této pasáži Pavel popisuje, jak ho jeho odhodlání naplňovat poslání evangelia vedlo k přijetí široké škály kulturních konceptů, chování a emocí. Jak to shrnul ve verši 22: „všem jsem byl vším, abych zachránil aspoň některé“. Jako člověk, který cestoval sem a tam, musel Pavel projevovat mimořádnou kulturní flexibilitu. Ve verši 20 říká, že když byl v židovských komunitách, „byl jakoby pod Zákonem“. A ve verši 21 řekl, že „byl jakoby bez Zákona“, když byl v pohanských komunitách. Všimněte si však, jak Pavel vymezil hranice kulturní rozmanitosti, kterou byl ochoten přijmout. Ve 20. verši řekl: „Byl jsem jakoby bez Zákona, i když sám nejsem bez zákona Božího, nýbrž jsem podroben zákonu Kristovu.“ Jinými slovy, Pavel se řídil kulturními vzorci židovských komunit, ale nebyl vázán zákonem, jak ho chápali náboženští vůdci jeho doby. Většina farizeů a náboženských vůdců v Pavlově době používala zákon pouze k tomu, aby se vytahovali vlastní spravedlnosti. Jak však Ježíš naznačil v Matoušově evangeliu 23, takové chování vedlo k odsouzení a smrti. Pavel zde vysvětlil, že přijal kulturu, aniž by přijal kulturní normy, které by ho nakonec přivedly pouze pod Boží soud. Podobně ve 21. verši řekl: „Stal jsem se podobným tomu, kdo nemá zákon (ačkoli nejsem svobodný od Božího zákona, ale jsem pod Kristovým zákonem).“ V 21. verši pak řekl: „byl jsem jakoby bez Zákona.“ Pavel sdílel kulturní představy, chování a emoce pohanských společenství, ale jen do té míry, aby neporušoval Boží zákon, jak jej Kristus vyložil pro svůj lid nové smlouvy.

Stejně tak musí být věrní Kristovi následovníci připraveni aplikovat Písmo jinak, kdykoli se setkají s lidmi a okolnostmi z jiného kulturního prostředí, aby naplnili poslání evangelia v dnešní době. Místní sbory, křesťanské podniky, školy, nemocnice, a dokonce i přátelství se od sebe budou lišit. A samozřejmě, že postupem času se tato společenství budou měnit, protože se budou měnit i lidé a okolnosti, kterých se to týká. To však neznamená, že bychom si kulturu našich společenství mohli utvářet, jak se nám zlíbí. Naopak, stejně jako apoštol Pavel, i dnešní Kristovi následovníci musí být pevně odhodláni

zůstat v rámci parametrů Písma. Tento závazek zůstat věrní Písmu, když ho různými způsoby aplikujeme na naše společenství, je jedním z nejsložitějších aspektů moderní aplikace.

Když se nám Bůh zjevuje, činí tak v prostoru a čase. To je součástí slávy jeho zjevení a jeho plánu vykopení. Když pracujeme od starozákonní doby k novozákonní, samozřejmě se stýkáme s různými kulturami, s lidmi v různých časových obdobích. Vidíme nejrozmanitější kulturní rozmanitost, která se váže k určitým místům v dějinách, k určitým místům z hlediska kultur a prostředí. Jak poznáme, která rozmanitost se týká nás, jak bychom ji měli prožívat? No, myslím, že především musíme hodnotit rozmanitost z hlediska normy určitých morálních požadavků. Určitou kulturní rozmanitost je třeba odmítnout, protože není v souladu s tím, jak nás Bůh stvořil - jaké jsou jeho morální normy, a tyto praktiky - i když mohou odrážet... kulturní rozmanitost může odrážet modlářství, může odrážet odmítání Boha a jeho norem.

- Dr. Stephen J. Wellum

V průběhu biblických dějin si každé společenství věrného Božího lidu zachovávalo určité kulturní vzorce. Jiné kulturní vzorce se však v průběhu času měnily. Jedním ze způsobů, jak zjistit, nakolik bychom měli napodobovat kulturní vzor, který najdeme v Bibli, je věnovat pozornost tomu, zda určitý kulturní rys zůstal v průběhu Písma stejný, nebo se změnil s ohledem na různé epochy, lidi nebo okolnosti.

Jestliže se kulturní vzorce měnily v Písmu, měli bychom očekávat, že se budou měnit i v naší době. Pokud však aspekty kultury zůstaly v biblických dějinách stejné, musíme je považovat za normy i pro nás dnes.

Například rodinné struktury a životní situace se za posledních 2000 let změnily, ale Písmo důsledně nařizuje dětem, aby poslouchaly své rodiče. To platí i dnes. A přestože se právní systémy v jednotlivých kulturách a dobách lišily, Písmo nikdy nezměnilo skutečnost, že od Božího lidu se očekává, že bude čestným svědkem, když bude povolán ke svědectví. Politické systémy, odívání, hudba, obliba jídla a mnoho dalších aspektů kultury se v průběhu biblických dějin měnilo, ale pokyn ctít Boha a sloužit mu v našich rodinách, na pracovištích a ve společenstvích zůstal konzistentní.

Jako Kristovi následovníci bychom měli být opatrní a rozlišovat tyto kontinuity a diskontinuity pokaždé, když aplikujeme kulturní vzor z Písma na naši dobu.

ZÁVĚR

V této lekci jsme prozkoumali několik důležitých rozměrů biblické kultury a její moderní aplikace. Seznámili jsme se s biblickými základy kultury v prvních kapitolách Bible. Podívali jsme se na biblický vývoj, který se odehrál v oblasti kultury ve Starém

i Novém zákoně. A zkoumali jsme, jak by aspekty kultury v Bibli měly ovlivňovat naši moderní aplikaci Písma.

Sama Bible jasně říká, že věrní následovníci Krista musí učení Písma aplikovat nejen na sebe jako jednotlivce, ale také na kulturní rozměr svého života. I v epoše nové smlouvy jsme stále Božími obrazy a jsme povoláni budovat lidskou kulturu tak, aby se líbila Bohu. Tento mandát bude platit až do Kristova příchodu. Musíme se tedy naučit, jak se Písmo vztahuje na všechny rozměry moderní kultury.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Richard L. Pratt, Jr. (Host) je spoluzakladatelem a prezidentem společnosti Third Millennium Ministries. Více než 20 let působil jako profesor Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři a byl vedoucím katedry Starého zákona. Dr. Pratt je vysvěceným duchovním a hodně cestuje, aby evangelizoval a vyučoval. Studoval na Westminsterském teologickém semináři, získal titul M.Div. na Union Theological Seminary a doktorát ze starozákonních studií na Harvardově univerzitě. Dr. Pratt je generálním editorem *NIV Spirit of the Reformation Study Bible*, překladatelem *New Living Translation* a konzultantem křesťanské teologie pro Islamic Encyclopedia. Je také autorem řady článků a knih, včetně knih *Modli se s očima otevřenými*, *Křesťanská apologetika*, *Najdi svou důstojnost*, *Dal nám příběhy* a komentářů k 1. a 2. knize Paralipomenon a 1. a 2. listu Korintským.

Dr. Jimmy Agan je docentem Nového zákona a ředitelem homiletiky na Covenant Theological Seminary.

Dr. Bruce Baugus je docentem filozofie a teologie na Reformovaném teologickém semináři.

P. Michael J. Glodo je docentem biblických studií na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu na Floridě.

Dr. John Oswalt je hostujícím významným profesorem Starého zákona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Jonathan T. Pennington je docentem výkladu Nového zákona a ředitelem výzkumného doktorského studia na The Southern Baptist Theological Seminary.

Dr. Robert L. Plummer je docentem výkladu Nového zákona na The Southern Baptist Theological Seminary.

Dr. Philip Ryken je prezidentem Wheaton College.

Dr. Stephen J. Wellum je profesorem křesťanské teologie na The Southern Baptist Theological Seminary.